

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9-maxsus
son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafroz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

Raupov Xolmamat Rashidovich, Xaitova Olmaxon Saidovna

O'ZBEKISTONDA KON-METALLURGIYA SOHASI TARAQQIYOTIDA BERUNIY

ILMIY METODOLOGIYASINING O'RNI 13-19

Muminov Ulmas Ravshanqulovich

QADIMGI TURKIYLARDA DAVLATCHILIK AN'ANALARI 20-30

Azamatova Gulmira Bayirbekovna

MEHNAT MIGRATSIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI:

XALQARO STANDARTLAR VA MILLIY QONUNCHILIK 31-37

Absalom Ziyadullayevich Xujanazarov

YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDA SURXONDARYO VILOYATIDA

SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI O'ZGARISHLAR 38-43

Allamuratov Shuxrat Ashurovich

BUXORO AMIRLIGINING ICHKI SAVDO-TRANZIT ALOQALARIDA

AMUDARYO SUV YO'LINING O'RNI 44-49

Sabirov Mansurbek

AMUDARYO SOHILI BO'YLAB XALQARO KARVON YO'LIDA RIVOJLANGAN

O'RTA ASR VA SHAHARLARI SAHIFASI 50-53

Matnazarova Mohira Uktamovna

KO'CHMANCHI CHORVADORLAR CHORVACHILIK XO'JALIGINING

SHAKLLANISH OMILLARI 54-59

Shukurillayev Yunus Asrorovich

BUXORO AMIRLIGIDA HARBIY UNVON VA MANSABLARGA TAYINLANISHIGA

OID HUIJATLAR TAHLILI (QO'SHBEGI DEVONXONASI ARXIVI HUIJATLARI ASOSIDA)..... 60-67

Esanova Nilufar

O'ZBEKISTONDA XALQARO MUNOSABATLARNING USTUVOR YO'NALISHLARI

VA ULARNING SANOAT RIVOJLANISHIDAGI BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI 68-73

Jumayev Abdumo'min Fayziyevich

IBN SINONING ASH-SHIFO ASARINING ISLOM VA YEVIROPA FALSAFASIGA TA'SIRI 74-82

Pardaxol Normamatova Ochildiyevna

MUSTAQILLIK YILLARIDA SURXONDARYO VILOYATINING

SOG'LIQNI SAQLASH SOHASIDAGI XALQARO HAMKORLIGI 83-87

Elboyeva Shaxnoza

O'ZBEK OLIMALARINING XALQARO ILM-FAN, MADANIYAT RIVOJIGA

HAMDA FAN VA TEXNIKA TARAQQIYOTIGA QO'SHGAN HISSALARI 88-94

Джаббаровова Юлдуз Джуманиязовна

РОЛЬ ИСТОРИИ МЕДИЦИНЫ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ

ИДЕНТИЧНОСТИ БУДУЩИХ ВРАЧЕЙ В МЕДИЦИНСКИХ ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА 95-100

Tuyev Fazliddin Erkinovich

2009–2011-YILLARDA BUXORO, SAMARQAND, NAVOIY SANOATIDA

O'SISH VA XALQARO HAMKORLIK DINAMIKASI 101-104

<i>Жураева Камола Сайфиддиновна</i> КАСПИЙСКИЙ РЕГИОН ВО ВНЕШНЕЙ ПОЛИТИКЕ УЗБЕКИСТАНА	105-109
<i>Abdujabborov Kamoliddin</i> QADIMGI BAQTRIYA VA AVESTO JAMIYATI DAVRI QISQACHA TAHLILI	110-115
<i>Mamanov Abdurahim Abduhakimovich</i> TEMURIYLAR VA ULARDAN KEYINGI SULOLALAR DAVRIDA DINIY HOKIMIYATNING KUCHAYISHI (SABABLAR VA NATIJALAR)	116-122
<i>Xolmatov Shukurillo Ziyoviddin o'g'li</i> INGLIZ TILLI TADQIQOTLARDA ILK O'RTA ASRLAR MARKAZIY OSIYO TARIXINING O'RGANISH BOSQICHLARI	123-128
<i>Djurayev Baxtiyor Rajaboyevich</i> O'ZBEKISTON IJTIMOIIY-IQTISODIY HAYOTIDA AYOLLARNING O'RNI VA GENDER TENGLIGI MASALALARI (TARIXIY-IJTIMOIIY TAHLIL 1991-2025-YY)	129-136
<i>Matyagbov Toyirjon Sultanbayevich</i> JANUBIY OROLBO'YI HUDUDIDA NEOLIT DAVRI KULOLCHILIGIGA DOIR BA'ZI CHIZGILAR	137-140

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Султанова Дина Файзрахмановна</i> ОБЩЕНАУЧНАЯ МЕТОДОЛОГИЯ ИСТОРИЧЕСКОГО ИНСТИТУЦИОНАЛИЗМА В РАЗВИТИИ ЭКОНОМИКИ ОТРАСЛИ КОНЕВОДСТВА НА ТЕРРИТОРИИ СОВРЕМЕННОГО УЗБЕКИСТАНА	141-153
<i>Shodmonov Abduvohid Farxod o'g'li</i> O'ZBEKISTON TARIXIY YODGORLIKLARINI RAQAMLI TURIZM ORQALI SAQLASH VA RIVOJLANTIRISH	154-157

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Otamuratov Sarvar</i> YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATI: XALQARO TAJRIBA ASOSIDA YANGI TASHABBUSLAR VA QONUNGA TAKLIF ETILAYOTGAN MUHIM QO'SHIMCHALAR	158-164
<i>Tashanov Abduxoliq</i> BUZG'UNCHI G'OYA VA BUZG'UNCHI FAOLIYATNING SHAKLLANISHIDA SALBIY TARBIYA VA ATROF-MUHIT TA'SIRI	165-171
<i>Raxmatova Xolidaxon Xolikovna</i> XOJA AHROR VALIY MUROSAGA OID QARASHLARINING FALSAFIY MOHIYATI	172-178
<i>O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna</i> ABDULXAMID SULAYMON O'G'LI CHO'LPONNING BADIY-ESTETIK MEROSI	179-183
<i>Yazdonov Ulug'bek Tashmurotovich</i> TA'LIM VA TARBIYA – JAMIYATNI MA'NAVIY-MADANIY DEFORMATSIYALASHUVDAN SAQLOVCHI OMILDIR	184-189
<i>Абдуллаева Махбуба Нуруллаевна, Жалалова Гулбахор Одилжоновна</i> КОГНИТИВНЫЕ ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ НАУКИ В IX – XII ВЕКАХ В ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	190-197

<i>Rasulov Hakim Mamanovich</i> DAVLAT VA JAMIYAT O'ZARO ALOQADORLIGINING SIYOSIY-INSTITSIONAL TAHLILI	198-201
<i>Azamova Sitora Ayonovna</i> O'ZBEKISTON ZAMINIDA EKOLOGIK MADANIYATNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	202-206
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich</i> FUTUROLOGIK TAFAKKURDA SUN'IY INTELEKTNING NAMOYON BO'LISHI	207-212
<i>Namazova Yulduz Muzaffarovna</i> RAQAMLI SIVILIZATSIYA SHAROITIDA MILLIY TA'LIMNING STRUKTURAVIY-FUNKSIONAL JIHATLARI	213-217
<i>Abdurazoqov Gulmurod Musurmonqulovich</i> MAFKURAVIY OMILLARNING YOSHLAR KAMOLOTIGA TA'SIRI NAMOYON BO'LISHINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	218-224
<i>Tojibayev Baxromjon Turabayevich</i> "PREKARIAT" TUSHUNCHASINING GENEZISI: ETIMOLOGIYA, FALSAFIY-IJTIMOYIY ANGLASH	225-229
<i>Tursunova Laylo Ergashevna</i> TILAB MAHMUDOVNING ADABIY ESTETIK QARASHLARINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI	230-235
<i>Филиппов Ольгерд Александрович</i> ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ ТРАДИЦИЯ В ЭПОХУ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ОБЩЕСТВА	236-244
<i>Chorieva Madina Aliyevna</i> INKLYUZIV TAFAKKUR — JAMIYATNING BARQAROR RIVOJLANISHINING FALSAFIY ASOSI	245-249
<i>Zakirova Nigora Xalmaxammatovna</i> AXBOROT MAKONIDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH JARAYONINI RIVOJLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH IMKONIYATI	250-254
<i>Primov Baxriddin Abdiraxmonovich</i> AXBOROT IMPERIALIZMI TAHDIDLARI	255-261
<i>Karimov Zafarbek Ataboyevich</i> TA'LIM TIZIMINI SOTSIOLOGIK-FALSAFIY TAHLIL QILISHDA GUMANITAR YONDASHUVLAR	262-267
<i>O'razov Bobir Baxtiyorovich</i> IJTIMOIY DAVLAT HAQIDAGI G'ARBONA QARASHLAR: FALSAFIY-ILMIY TAHLIL	268-272
<i>Shaydullayev Normamat Sherkuziyevich</i> RAQAMLASHGAN JAMIYAT SHAROITIDA INSON QADRI VA ONG EVOLYUTSIYASI	273-278
<i>Tursunova Olmos Fayziyevna</i> YOSHLAR HUQUQIY ONGI VA MADANIYATINI YUKSALTIRISHNING MA'NAVIY TARBIYA JARAYONIDA TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI	279-284
<i>Turaeva Sanobar Khalimovna</i> EASTERN EDUCATION - THE IMPORTANCE OF UPBRINGING IN THE FORMATION OF HUMAN QUALITIES IN YOUNG PEOPLE	285-287

<i>Jo'rayev Akram Namozovich</i> EKSTREMIZM G'OYALARIGA QARSHI KURASHDA MILLIY O'ZLIKNI ANGLASH MEXANIZMLARINING PSIXOLOGIK VA FALSAFIY ASOSLARI	288-291
<i>Taylyakova Feruzahon Sultanovna</i> GLOBALASHUV - MA'NAVIYATNI ANGLASH OMILI	292-296
<i>Toxirov Abdumalik Ashurali o'g'li</i> MAHALLA VA OILADA YOSHLAR AXLOQINI ME'YORLASHTIRISHNING IJTIMOIY-FALSAFIY ASOSLARI	297-302
<i>Sherboboyev Muxriddin, Javlonbek Hafizullayev</i> KARL POPPERNING BILISH FALSAFASIGA OID QARASHLARI	303-307
<i>Nasriddinov Faxriddin Xalmamatovich</i> AXBOROT VA AXBOROT TIZIMLARINING FALSAFIY TAHLILI	308-314
<i>Ochilov Husan</i> MILLIY AN'ANA VA MODERNIZATSIYA UYG'UNLIGINING FALSAFIY TAHLILI	315-321
<i>Madaminov Nasimjon</i> MILLIY MUSIQIY MEROS ASOSIDA YOSHLARNING ESTETIK DIDI VA TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING FALSAFIY JIHATLARI	322-326
<i>Xolmirzayeva Jumagul Xamdammovna</i> MEHNAT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH SOHADAGI XORIJIY TAJRIBALAR	327-331
10.00.00 - FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Narmuratov Zayniddin Radjabovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SCIENCE/ILM KONSEPTLI FRAZELOGIK BIRLIK LARNING LINGOMADANIY XUSUSIYATLARI	332-337
<i>Payzibayeva Madinaxon Sobirjon qizi</i> INGLIZ XALQ ERTAKLARI OBRAZLARINING BADIY XUSUSIYATLARI VA ULARNING O'ZIGA XOS JIHATLARI	338-342
<i>Axmedov Anvar Botirovich</i> NEMIS TILI TIZIMIDA O'ZLASHMA NEOLOGIZMLARNING ROD KATEGORIYASIGA EGA BO'LIH MASALASI	343-347
<i>Djabbarova Shoir Baltayevna</i> ETNOGRAFIK REALIYALARNING LINGVISTIK XUSUSIYATI	348-351
<i>Genjemuratov Yaqipbek Baxriyatovich</i> FELETONNING JANR SIFATIDA ANIQLASH MUAMMOLARI	352-355
<i>Tadjiyeva Mastura Fayzullayevna</i> INGLIZ MAQOLLARIDA "LOVE" KONSEPTINING VOQELANISHI	356-360
<i>Qurbonova Gulnoza Abduholiq qizi</i> GIDRONIMLARNING STRUKTUR-SEMANIK TAHLILINING XUSUSIYATLARI	361-364
<i>Ayimbetova Shyryn Jabbar qizi</i> BOLALAR ADABIYOTINING POETIK-FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI: YOSH PSIXOLOGIYASI, DIDAKTIKA, AKSILOGIYA	365-371
<i>Ruziyeva Nasiba Kenjayevna</i> O'ZBEK TILIDAGI IBORALARNING SEMANTIK XUSUSIYATLARI VA FRANSUZ TILIGA TARJIMASI	372-375

<i>Бабаева Зарина Сайфуллаевна, Фёдорова Арина Максимовна</i> ГЕЙМИФИКАЦИЯ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА	376-385
<i>Xushmatatova Aminaxon</i> LINGUOCULTURAL FEATURES OF SPEECH INTENTION IN THE DISCOURSE OF ENGLISH AND UZBEK DRAMATIC WORKS	386-392
<i>Saparniyazova Sarbinaz Baxtiyarovna</i> THE INFLUENCE OF CONTEXTUAL FACTORS ON THE PERCEPTION OF THE PRAGMATICS OF APOLOGY IN ENGLISH AND UZBEK	393-397
<i>Adxamova Shirin Farhodjon qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA EMOTSIONAL HOLATNI IFODALOVCHI KOLLOKATSIYALARNING QIYOSIY TADQIQI	398-401
<i>Машарипова Валентина</i> ЛИНГВОКУЛЬТУРНЫЙ АНАЛИЗ ВЕРБАЛИЗАЦИИ ПАРАЛИНГВИСТИЧЕСКИХ СРЕДСТВ В ПОРТРЕТНЫХ ОПИСАНИЯХ В АНГЛИЙСКИХ И РУССКИХ ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ТЕКСТАХ	402-405
<i>Abduqahhorova Gulnoza Abduvahobovna</i> RUS VA O'ZBEK TILLARIDAGI IQTISODIY ANGLISIZMLARNING SINTAKTIK XUSUSIYATLARI	406-411
<i>Raxmonova Yulduz Xusanovna</i> ADABIY ASARLARDA IJTIMOIIY FOJIAVIYLIKNING ESTETIK TALQINI	412-417
<i>Ayimbetova Damekhan Maksetbay qizi</i> ADABIYOTDA ANIMALISTIK JANR VA RAMZIY OBRAZLAR BO'YICHA OLIV BORILGAN ILMIY TADQIQOTLAR	418-427
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Фазилов Фарход Маратович</i> УГОЛОВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ДИПФЕЙКОВ: ОПЫТ УЗБЕКИСТАНА	428-439
<i>Zokirov Sherzod Ilxom o'g'li</i> FUQAROLAR MUHOJIRATLARI BILAN ISHLASH BO'YICHA CHET EL DAVLATLARI TAJIRIBASI: QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL	440-448
<i>Rakhmonov Tolib</i> ISSUES OF DETERMINING THE CIVIL LEGAL STATUS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN UZBEKISTAN	449-454
<i>Sobitxonov Joxongir Zunnurxon o'g'li</i> ISLOM BANKLARI FAOLIYATIDA "FATVO SHOPPING" AMALIYOTI VA UNING OLDINI OLISH BO'YICHA HUQUQIY MEKANIZMLAR	455-462
<i>Mamatmurodov Farrux Farxod o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA SUKUKNI RIVOJLANTIRISH: HUQUQIY ISLOHOTLAR, INFRATUZILMA, MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR	463-472
<i>Юнусов Достонбек Анваржон угли</i> ПОНЯТИЕ И ОСНОВНЫЕ ЭЛЕМЕНТЫ ПРАВОВОГО РЕЖИМА ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	473-481

<i>Uteniyazov Keulimjay Kuanishbayevich</i> JINOYAT PROTSSESSIDA AYBLOV FUNKSIYASINI AMALGA OSHIRUVCHI SUBYEKTLARNING HUQUQIY MAQOMIGA OID MUAMMO VA YECHIMLAR	482-489
<i>Xidirov G'anisher Tojimurodovich</i> TEZKOR-QIDIRUV FAOLIYATI USTIDAN SUD NAZORATINING QIYOSIY-HUQUQIY TAHLILI	490-499
<i>Baxronov Ravshan Rashid o'g'li</i> SUN'IY INTELLEKT VA INSON HUQUQLARI: NAZARIY VA HUQUQIY ASOSLAR	500-504
<i>Усмонов Малик</i> ОТСЛЕЖИВАНИЕ И ЗАМОРАЖИВАНИЕ НЕЗАКОННО ПОЛУЧЕННЫХ АКТИВОВ: СРАВНИТЕЛЬНОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ ПОДХОДОВ	505-510
<i>Abdusatarov Jaloliddin Sharafutdin o'g'li</i> RAQAMLI AKTIVLAR BILAN BOG'LIQ NIZOLARNI HAL QILISHNING MUQOBIL USULLARI	511-517
<i>Islomqulova Shohsanam Vahobjon qizi</i> TIBBIYOT XODIMINING KASBIY JAVOBGARLIGINI SUG'URTALASHDA SUG'URTA TOVONI, SUG'URTA PULI VA SUG'URTA MUKOFOTI TUSHUNCHALARINING MOHIYATI	518-524
<i>Ibodullo Xayrullo Jaxongir o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA XORIJIY DAVLATLAR SUDYALARINING KONSTITUTSIYAVIY-HUQUQIY MAQOMI	525-530
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Xolmatova Ziroatxon Anvarovna</i> BO'LG'USI PEDAGOGLARDA NOSTANDART TESTLARNI TUZISH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJ TAJRIBASI	531-534
<i>Mamajonova Gulnoza Karimovna</i> AXLOQIY VA ESTETIK TARBIYA INTEGRATSIYASINING PEDAGOGIK ASOSLARI	535-539
<i>Gulomova Komila Maxamatjanovna</i> TA'LIMDA FAOL O'QITISH METODLARINING SAMARADORLIGI: TAJRIBA VA TAHLIL	540-544
<i>Berdiyeva Nilufar Berdiyev qizi</i> BO'LAJAK MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI TARBIYACHI –PEDAGOGLARINING IJODIY KOMPETENSIYALARINI INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA SHAKLLANTIRISH TAMOIYILLARI	545-549
<i>Фадлиева Амина Ильхамовна</i> ГУМАНИСТИЧЕСКАЯ ПЕДАГОГИКА КАРЛА РОДЖЕРСА И ЕЁ ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ	550-556
<i>Rajabov Eldor Erkinovich</i> THE ROLE OF PEER REVIEW TO IMPROVE WRITING EFFECTIVELY AMONG EFL STUDENTS	557-561
<i>Jumagulova Aziza Abduljalil qizi</i> BOSHLANG'ICH TAYYORGARLIK BOSQICHIDAGI DZYUDUCHILARNING JISMONIY SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI JISMONIY TAYYORGARLIGINI TAKOMILLASHTIRISH USLUBIYATI	562-573

<i>Toshnazarova Mohinur O'sarali qizi</i> "MOTIVATSION YONDASHUV" HAMDA "KREATIV FIKRLASH" TUSHUNCHALARINING MAZMUN VA MOHIYATI	574-578
<i>Maxmudova Nigoraxon Boyqo'zi qizi</i> BO'LAJAK CHET TILI O'QITUVCHILARINI KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDA PRAGMATIK MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	579-585
<i>Hamroyeva Robiya Sherali qizi</i> KELAJAK PEDAGOGLARINING TANQIDIY TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR	586-591
<i>Tug'anboyeva Zamiraxon Shuxratbek qizi</i> TALABA KURASHCHI QIZLARNING KUCH CHIDAMLILIGINI MAXSUS MASHQLAR ORQALI OSHIRISH METODIKASI	592-598
<i>Sadritdinova Dinora A'zamjon qizi</i> WEB ILOVALARNI LOYIHALASHGA OID KOMPETENTLIK VA UNI RIVOJLANTIRISH	599-602
<i>Солохиддинова Фазилатхон Мухиддин кизи</i> ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ УСВОЕНИЯ ГРАММАТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ	603-611
<i>Ниязова Регина Рустамовна</i> АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ КАДРОВ В ОБЛАСТИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА	612-615

Received: 2 October 2025
Accepted: 15 October 2025
Published: 25 October 2025

Article / Original Paper

MECHANISMS FOR LEGALIZATION OF LABOR MIGRATION: INTERNATIONAL STANDARDS AND NATIONAL LEGISLATION

Azamatova Gulmira Bayirbekovna

Jizzakh Polytechnic Institute

Doctor of Philosophy (PhD) in Historical Sciences

Abstract. This article analyzes the importance of migration processes in today's globalization process, as well as the specific directions of migration, legal regulation mechanisms based on national and international legislation.

Keywords: migration, labor migration, external labor migration, globalization, migrants, women.

MEHNAT MIGRATSIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI: XALQARO STANDARTLAR VA MILLIY QONUNCHILIK

Azamatova Gulmira Bayirbekovna

Jizzax politexnika instituti

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori(PhD)

Annotatsiya. Mazkur maqolada bugungi globallashuv jarayonida migratsiya jarayonlarining ahamiyati, shuningdek migratsiyasining o'ziga xos yo'nalishlari, huquqiy tartibga solish mexanizmlari milliy va xalqaro qonunchilik asosida tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: migratsiya, mehnat migratsiyasi, tashqi mehnat migratsiyasi, globallashuv, migrantlar, xotin-qizlar.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI9Y2025N03>

Kirish. Tezlashib borayotgan globallashuv sharoitida tashqi mehnat migratsiyasi jarayonining ahamiyati hamda ko'lam xalqaro darajada tan olinmoqda. O'zbekiston Respublikasining mazkur jarayonda dunyo hamjamiyatining to'la huquqli subyekti sifatida ishtirok etishiga faol migratsiya jarayonlari yordam berdi. Dunyo davlatlarida mehnat migrantlari huquqlarini himoya qilish, migratsiya jarayonlarini tartibli amalga oshirishda samarali, oqilona va barqaror boshqarish vositalarini amalga oshirishni shakllantirishda, belgilangan vazifalarning strategiyalarini ishlab chiqish, harakatlarni muvofiqlashtirish va inson resurslarini safarbar qilishning ilmiy asoslarini tadqiq etishga alohida e'tibor qaratilmoqda[1.4-bet].

Bu vazifalarni to'laqonli amalga oshirish maqsadida O'zbekiston avvalo, 1992-yilda Xalqaro Mehnat Tashkilotiga qo'shildi. Shundan so'ng respublikada bu xalqaro tashkilotning 13 ta konvensiyasi ratifikatsiya qilindi. Xalqaro mehnat tashkilotining "Bandlik sohasidagi siyosat to'g'risida"gi konvensiyasi ustuvor ahamiyatga ega bo'ldi[2.8-bet].

Adabiyotlar tahlili va metodologiyasi. O'zbekiston 1995-yil 6-mayda Markaziy Osiyo mamlakatlari orasida birinchilardan BMT ning "Xotin-qizlarni kamsitishning barcha shakllariga barham berish to'g'risida"[3] gi Konvensiyasiga qo'shildi. Shuningdek, O'zbekiston

1949-yil 2-dekabr BMT Bosh Assambleyasining 317-son Rezolyutsiyasi bilan ma'qullanib o'n ikki davlat tomonidan imzolangan "Mehnat migratsiyasi va ishchi migrantlarning ijtimoiy muhofazasi bo'yicha hamkorlik kelishuvi", 1994-yilning 15-aprelida Moskvada imzolangan, 1995-yil 18-sentyabrdan O'zbekiston uchun kuchga kirgan "Noqonuniy migratsiyaga qarshi kurash to'g'risida"gi ikki tomonlama bitimning ham ishtirokchisi hisoblanadi.

Mamlakatda mehnat migrantlarining huquqlari, qonuniy manfaatlarini himoya qilishda dastlabki asos 1992-yil fevralda qabul qilingan O'zbekiston Respublikasining "Aholi bandligi to'g'risida"gi Qonuni bilan mustahkamlandi. Aholining tashqi mehnat migratsiyasida ishtirok etishi uchun huquqiy asos sifatida 1992-yilda qabul qilinib, 1998-yili yangi tahrirda qabul qilingan O'zbekiston Respublikasining "Aholini ish bilan ta'minlash to'g'risida"gi Qonunining 13-moddasida: "O'zbekiston Respublikasi fuqarolari O'zbekiston Respublikasi hududidan tashqarida mehnat faoliyati bilan shug'ullanish, mustaqil ish qidirish va ishga joylashish huquqiga ega" – ekanligi qayd etildi[4].

O'zbekiston fuqarolarining respublika tashqarisidagi va xorij fuqarolarining O'zbekiston Respublikasidagi faoliyatlari qonun hujjatlarida ko'rsatilgan tartibda amalga oshirilishi belgilab qo'yildi. Shuningdek, bu qonun O'zbekistonda va chet ellarda ish topish, ishga joylashish huquqini alohida ko'rsatib o'tgan yagona qonun bo'ldi.

Muhokama. O'zbekistonda mehnat migrantlarining mehnat faoliyati, huquqlarini tartibga solishga qaratilgan bir qator, jumladan, O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi, "Mehnatni muhofaza qilish to'g'risida"gi[5], "Kasaba uyushmalari to'g'risida"[6] qonunlar ham qabul qilindi.

Mehnat migratsiyasini tartibga solishda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1995-yil 19-oktyabr "O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining chet eldagi hamda xorijiy fuqarolarning Respublikadagi mehnat faoliyati to'g'risida"gi qarori[7] ham muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Qarorda O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining xorij davlatlaridagi mehnat faoliyati, shuningdek, chet el ishchi kuchini O'zbekistonga jalb etish va undan foydalanish tartibi belgilab berildi. Mazkur qaror xorijdagi migrantlar huquqlarini va qonuniy manfaatlarini himoya etish hujjatlarini rasmiylashtirish tartiblarini mustahkamlashga xizmat qildi. Natijada O'zbekiston Respublikasi Mehnat Vazirligi tomonidan 1995–2004-yillar davomida 89 ming odam ishlab kelish uchun chet elga, xususan, bu davrda birgina Janubiy Koreya Respublikasiga 9,5 ming kishi vaqtinchalik ishlab kelish uchun, shuningdek, Amerika Qo'shma Shtatlari, Malayziya, Birlashgan Arab Amirligiga mehnat migrantlari jo'natildi[8].

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2007-yil 15-mayda "Mehnat faoliyatini amalga oshirish uchun chet ellarga ketayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolarini hisobga olishni takomillashtirish to'g'risida"gi 97-sonli Qarori[9] qabul qilindi.

2008-yil 17-aprelda qabul qilingan "Odam savdosiga qarshi kurashish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni noqonuniy migratsiyaga bevosita daxldor bo'lgan odam savdosiga qarshi kurashishda muhim huquqiy hujjat bo'ldi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2008-yil 8-iyuldagi 911-sonli "Odam savdosiga qarshi kurashish samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori[10] bilan yuqoridagi qonun normalari amalga tatbiq etildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 24-maydagi "Bandlik sohasida davlat siyosatini yanada takomillashtirish va mehnat organlari faoliyati samaradorligini tubdan oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 5052-sonli Farmoni[11] ichki va tashqi migratsiya

jarayonlarini tartibga solish, aholi bandligini ta'minlash, norasmiy mehnat migratsiyasi hamda norasmiy bandlikning o'sib ketmasligi borasida olib borilayotgan chora-tadbirlarning mantiqiy davomi bo'ldi. 2018-yil 5-martda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Vaqtinchalik mehnat faoliyatini olib borish uchun respublika hududidan transport orqali chet elga jo'nab ketish vaqtida O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining xavfsizligini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida" 3584-sonli Qarori[12] qabul qilindi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 2-iyuldagi "Ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirish, shuningdek, oilaviy-maishiy zo'rlik ishlatishning oldini olish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3827-sonli Qarori[13] asosida Toshkent shahri va hududlarda bosqichma-bosqich "Zo'rlik ishlatishdan jabr ko'rgan shaxslarni reabilitatsiya qilish, moslashtirish va o'z joniga qasd qilishning oldini olish Markaz"lari faoliyati tashkil etildi.

Tashqi mehnat migratsiyasi bilan bog'liq qonunchilik rivojlanishida yana bir qator qonunosti hujjatlar ham qabul qilindi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-iyuldagi "O'zbekiston Respublikasining tashqi mehnat migratsiya tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-3839-sonli Qarori tashqi mehnat migratsiyasida yechimini kutayotgan muammolarni hal qilish, fuqarolarning xorijdagi mehnati hamda ularning ijtimoiy himoya qilishni ta'minlash, xorijdan qaytib kelgan mehnat muhojirlarini tadbirkorlik va mehnat faoliyatiga keng jalb etishga[14], tashqi mehnat migratsiyasini tartibga solish, xorijiy davlatlarda mehnat faoliyatini olib borish uchun xalqaro shartnomalar tuzish, ularning respublika tashqarisida ish joylariga xavfsiz tarzda yetib borishini ta'minlashda qulay shart-sharoitlar yaratish kabi muhim masalalarga e'tibor qaratish lozimligini ko'rsatdi[15].

Tashqi mehnat migratsiyasi agentligi faoliyatining samaradorligini yanada oshirish uchun 2018-yil 12-sentyabrda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston fuqarolarini xorijda uyushgan holda ishga joylashtirish tizimini yanada takomillashtirish va tubdan qayta ko'rib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida" qarori[16] qabul qilindi. Ushbu qaror asosida yuridik shaxs maqomiga ega bo'lgan Migrantlar masalalari bo'yicha agentlik tashkil etildi. Agentlik to'g'risidagi Nizom, mehnat faoliyatini litsenziyalash tartibi to'g'risidagi Nizom, chet elga mehnat qilishga chiqib ketayotgan fuqarolarning vizalarini va chiqish hujjatlarini rasmiylashtirish, shuningdek, ularga ishga joylashmoqchi bo'lgan mamlakatida huquqiy yordam ko'rsatish tartiblari tasdiqlandi.

2018-yilda respublika miqyosida 5 ming 556 nafar xotin-qizlar tomonidan murojaatlar qilingan bo'lsa, markaz mutaxassislari tomonidan og'ir vaziyatga tushib qolgan, inqiroz holatida bo'lgan 707 nafar, ishsiz 1ming 115 nafar xotin-qizlarning bandligi ta'minlandi[17].

2018-yil 16-oktyabr kuni O'zbekistonda fuqarolarni noqonuniy chet elga ishga jo'natish bilan shug'ullangan shaxslarning faoliyatiga, noqonuniy mehnat migratsiyasining ko'payishiga, insonlar huquqlari poymol etilishining oldini olish va tashqi mehnat migratsiyasini tashkil etishda davlat monopoliyasini cheklash maqsadida dastlabki davrda davlatning qattiq nazorati, litsenziyalash tartibida xususiy ishga joylashtirish bo'yicha rekruting xizmatlarini yo'lga qo'yuvchi O'zbekiston Respublikasining "Xususiy bandlik agentliklari to'g'risida"gi Qonunining qabul qilingani muhim ahamiyatga ega bo'ldi[18].

2018-yilning 27-noyabr kuni Xalqaro Migratsiya Tashkiloti (XMT) – BMT Migratsiya agentligi Kengashining Jeneva shahrida ochilgan 109-sessiyasida ovoz berish natijasida

O'zbekiston Respublikasining Xalqaro Migratsiya Tashkilotiga a'zo bo'lish to'g'risidagi murojaati qo'llab-quvvatlandi.

O'zbekiston Respublikasi "Xalqaro migratsiya tashkiloti Konstitutsiyasini ratifikatsiya qilish to'g'risida"gi qonun 2018-yil 12-dekabr kuni O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi tomonidan qabul qilingan va 14-dekabrda Senat tomonidan ma'qullandi. XMT Konstitutsiyasida uning maqsad va vazifalari e'lon qilindi. 2018-yil 26-dekabr kuni O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev "Xalqaro migratsiya tashkiloti Konstitutsiyasini ratifikatsiya qilish to'g'risida"gi qonunni imzoladi[19].

Xalqaro migratsiya tashkiloti Konstitutsiyasini ratifikatsiya qilish, mazkur tashkilotga a'zo bo'lish O'zbekistonga bir qator huquqlardan foydalanishga imkon berdi.

Mamlakat fuqarolarining, jumladan, xotin-qizlarning chet elda mehnat qilishi bo'yicha o'z huquqlarini amalga oshirishga yordam berish maqsadida O'zbekiston Respublikasining Prezidentining 2019-yil 20-avgustda "Xorijda vaqtinchalik mehnat faoliyatini amalga oshirayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolari va ularning oila a'zolarini himoya qilish kafolatlarini yanada kuchaytirish choralari to'g'risida"gi PF-5785-son Farmoni[20] va O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 23-avgustda "Xorijda vaqtinchalik mehnat faoliyatini amalga oshirayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 713-son qarori[21] qabul qilindi.

Qabul qilingan huquqiy hujjatlar fuqarolarning respublikadan tashqarida ishga joylashishi va o'z Vataniga qaytganlaridan keyin jamiyatga qo'shilishini ta'minlash, xorijdagi mehnat migrantlarining O'zbekistondagi o'z oilalariga ijtimoiy-maishiy muammolarni hal etish va ularning yashash sharoitlarini yaxshilash, shuningdek mehnatga layoqatli oila a'zolarini ish bilan ta'minlab ularning daromadlari hamda turmush darajasini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirishi O'zbekiston Respublikasi xalqaro majburiyatlarini bajarishda rag'bat bo'ldi. Ular asosida ilk bora chet elda vaqtinchalik mehnat qilishni rejalashtirayotgan mehnat migrantlarini ijtimoiy qo'llab-quvvatlash bo'yicha ishlar amalga oshirilmoqda, shuningdek ularga kredit va mikroqarzlar, migrantlarning hayoti, salomatligini sug'urtalash uchun sug'urta mukofotini qoplashga subsidiyalar berildi.

Natija. O'zbekistonda amalga oshirilgan faol islohotlar samarasida migrantlar, xususan, xorijdagi ayol migrantlarning sharoitlarini yaratish va mehnat munosabatlarini yaxshilash barobarida mehnat migratsiyasidan qaytgan fuqarolarni, jumladan, ayollarni ish bilan ta'minlashga ham alohida e'tibor qaratildi. Bu O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 15-sentyabrda "Xavfsiz, tartibli va qonuniy mehnat migratsiyasi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4829-son Qarori[22] qabul qilindi. Qaror asosida xorijda mehnat qilayotganlarni qo'llab-quvvatlash hamda ularning huquqlarini himoya qilish jamg'armasi tashkil etildi. Mehnat migrantlarining xavfsizligi, hayoti va sog'lig'ini sug'urtalash, ularning oila a'zolari uchun ipoteka kreditlarini ajratish amaliyoti joriy qilindi[23]. Ushbu qarorning ijrosini ta'minlash maqsadida, 2020-yil 31-dekabrda O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi hamda O'zbekiston Respublikasi aksiyadorlik tijorat Xalq banki o'rtasida "Tashkillashtirilgan mehnat migratsiyasi yo'li bilan vaqtinchalik mehnat faoliyatini amalga oshirish maqsadida xorijga chiqib ketayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolariga mikroqarzlar berilishini ta'minlash bo'yicha hamkorlik to'g'risidagi

memorandum” hamda 2021-yilning 11-yanvarida “Maqsadli kredit liniya ochish haqida bosh kelishuv” imzolandi.

Mehnat migratsiyasidan qaytib kelgan shaxslarni, jumladan xotin-qizlarni reintegratsiya qilish, ularni ish bilan ta'minlash, kasbiy malakasini oshirish maqsadida o'qitish va tadbirkorlik tashabbuslarini qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor qaratildi. Natijada xorijdagi mehnat migrantlariga nisbatan munosabat tubdan o'zgarib, mehnat migrantlari bilan muloqot o'rnatildi, ular ishlayotgan yerdagi mavjud bo'lsa agar muammo va ehtiyojlarini o'rganish hamda hal qilishda yangi tizim joriy qilindi. Shuningdek, 2021-yil 1-yanvar oyidan boshlab “Ijtimoiy himoya qilishning yagona reyestri” ma'lumot tizimi orqali kam ta'minlangan oilalar, sobiq mehnat migrantlarini yakka tartibda tadbirkorlik bilan shug'ullanishi uchun maxsus kurslar tashkil etish bo'yicha amaliy ishlar olib borildi. Ularni tadbirkorlikka tayyorlash uchun bino va inshootlarni ijaraga berish hamda Bandlikka ko'maklashish davlat jamg'armasi mablag'lari hisobidan kreditlar bo'yicha sug'urta polislari tashkil etildi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yilning 5-mart kuni “Xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash va jamiyat hayotidagi faol ishtirokini ta'minlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi PQ–5020-son Qarori qabul qilindi. Qaror xotin-qizlarning muammo, ehtiyoj va manfaatlarini tizimli ravishda o'rganish, tahlil qilish va hal etish borasidagi ishlarni yuqori yangi bosqichga olib chiqdi. Qarorga muvofiq, respublika xotin-qizlarining jamoatchilik kengashi tashkil etilib, mahallalarda ayollar bilan manzilli ishlab, ijtimoiy ahvoli, yashash sharoiti og'ir bo'lgan ishsiz hamda zo'ravonlikka uchragan xotin-qizlar muammolarini aniqlash va hal qilishda muhim ahamiyatga ega bo'lgan “Ayollar daftari” shakllantirildi[24].

Tashkillashtirilgan migratsiyada ayol migrantlarning manfaatlarini himoya qilish, ularga iqtisodiy va ijtimoiy ko'mak berish uchun Tashqi mehnat migratsiyasi bo'yicha respublika komissiyasi tashkil etildi. Komissiyaga tashqi mehnat migratsiyasi bo'yicha davlat dasturlarini ishlab chiqish, unda belgilangan vazifalarni amalga oshirish, migratsiya jarayonlarini amalga oshirilishida tegishli milliy qonunchilik va huquqni qo'llash tizimini takomillashtirib rivojlantirib borish, O'zbekistonlik mehnat migrantlarini xorijdagi mehnati jarayonida qonuniy tarzda xavfsiz mehnat qilishiga ko'maklashish, shuningdek migrant xotin-qizlarning ijtimoiy, huquqiy himoya qilishni, migrantlarning o'z ona yurtiga qaytganlaridan keyin jamiyat hayotiga qo'shilishini va ularni ish bilan bandligini ta'minlash, moddiy va moliyaviy yordam berishga qaratilgan aniq chora-tadbirlarni amalga oshirish vazifasi yuklatilgan.

Tashqi mehnat migratsiyasi bo'yicha chet el mamlakatlarining vakolatli organlari bilan hamkorlik aloqalarini o'rnatish, O'zbekistonlik mehnat migrantlarning huquqlari hamda qonuniy manfaatlarini himoya qilish yuzasidan xalqaro shartnomalarga qo'shilish bo'yicha takliflarni ko'rib chiqish Respublika komissiyasining asosiy vazifalaridan biri sifatida belgilandi. Umuman, tashqi mehnat migratsiyasi bo'yicha qabul qilingan hujjatlar mehnat migrantlarining xalqaro talablarga mos ravishda himoyalinishiga yordamlashdi. Mazkur masalada asosiy e'tibor xorijiy ish beruvchilarning mehnat shart-sharoitlar, ish haqi, ijtimoiy paket kabi muhim mezonlar ko'rsatilgan holda oldindan beriladigan buyurtmalari asosida xorijda vaqtinchalik mehnat olib borishi uchun uyushgan holda yollash hamda jalb qilishga har taraflama yordamlashishga yo'naltirildi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining me'yoriy-huquqiy hujjatlari xorijda vaqtinchalik mehnat

qilib faoliyat olib borayotgan O'zbekiston Respublikasining fuqarolarini iqtisodiy-ijtimoiy, huquqiy himoya qilishning imkoniyatlari kengaytirdi hamda fuqarolarni xorijda va respublikada uyushgan holda ishga yollash, ularni kasbiy tayyorlash va moslashtirish uchun zarur chora-tadbirlarini amalga oshirish, ishga joylashtirish mexanizmlarini samarali tarzda tartibli boshqarish hamda nazorat qilishni nazarda tutdi.

Xulosa. O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy qolaversa madaniy hayotida xotin-qizlarning rolini oshirish, respublikada gender tenglikni ta'minlash mexanizmlarini takomillashtirish, yanada kuchaytirish ayollar mehnat migratsiyasining ijtimoiy salbiy oqibatlarini bartaraf etishning garovi ekanligini isbotga olgan holda, O'zbekiston hukumati faol ijtimoiy siyosat olib bordi. Xususan, O'zbekiston Respublikasining xorijda va mamlakat ichkarisida "migrant ayollar" ning qonuniy manfaatlarini hamda huquqlarini himoya qilish va ta'minlash borasidagi siyosatini tubdan o'zgartirishda mamlakatda qabul qilingan bir qator qonunlar muhim rol o'ynadi. Mamlakatning ijtimoiy sohadagi muhim vazifalaridan kelib chiqib, jamiyatda ayollarning tinch hayot tarzini ta'minlash va intilishlarini, qiziqishlarini qo'llab-quvvatlash, ularning huquqiy madaniyatini yuksaltirish va ijtimoiy himoya qilishni kuchaytirish masalasiga davlat siyosati darajasida alohida e'tibor qaratildi. Natijada mehnat migratsiyasi jarayonida migrant xotin-qizlarga ijtimoiy, moliyaviy ko'maklashish bo'yicha me'yoriy-huquqiy hujjatlar asosida davlat tomonidan kafolatlangan imtiyozlarni berish mexanizmlari shakllantirildi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Muhiddinov E.M. Aholini ish bilan bandligini ta'minlashda mehnat migratsiyasining roli. Iqt. fan. bo'yicha fals.dokt. (PhD) ilm. daraj. olish uchun yoz.diss. ... – Toshkent, 2016. – B. 4.
2. Qodirova Z. Ishchi kuchini eksport qiluvchi mamlakatlarda mehnat migratsiyasining xalqaro miqyosda tartibga solinishi // "Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar" ilmiy elektron jurnali. May-iyun 2015, № 3. – B. 8.
3. Xotin-qizlarni kamsitishning barcha shakllariga barham berish to'g'risidagi konvensiya (Nyu-York, 1979-yil 18-dekabr) / Odam savdosiga qarshi kurash sohasidagi milliy va xalqaro huquq normalari. – Toshkent: "Yurist media markazi", 2010. – B. 33-46; O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining 1995-yil 6-maydagi 87-1-son "O'zbekiston Respublikasining Xotin-qizlarni kamsitishning barcha shakllariga barham berish to'g'risidagi konvensiyaga qo'shilishi haqida"gi qarori // O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining axborotnomasi. 1995. – № 6. – 135-m.
4. O'zbekiston Respublikasining Qonuni. 1998-yil 1-may 616-1-son "Aholini ish bilan ta'minlash to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuniga o'zgartirishlar kiritish haqida". <https://lex.uz/docs/51887>.
5. 2016-yil 22-sentabrdagi Mehnatni muhofaza qilish to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Qonuni. <https://lex.uz/docs/-3031427>.
6. 2019-yil 6-dekabrdagi Kasaba uyushmalari to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Qonuni. <https://lex.uz/docs/-4631281>.
7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 1995-yil 19-oktyabrdagi "O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining chet eldagi hamda xorijiy fuqarolarning respublikadagi mehnat faoliyati to'g'risida"gi 408-sonli qarori. // <https://lex.uz/docs/433225>.
8. Ubaydullayeva R., Ata- Mirzayev O., Umarova N. O'zbekistonda demografik jarayonlari va aholi bandligi. – Toshkent: Universitet, 2006. – B. 55.
9. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2007-yil 15-maydagi "Mehnat faoliyatini amalga oshirish uchun chet ellarga ketayotgan O'zbekiston Respublikasi

- fuqarolarini hisobga olishni takomillashtirish to'g'risida"gi 97-sonli qarori // <https://lex.uz/docs/1202812>.
10. O'zbekiston Respublikasining Qonuni "Odam savdosiga qarshi kurashish to'g'risida"gi // <https://www.lex.uz/acts/1339436>; O'zbekiston Respublikasining "Odam savdosiga qarshi kurashish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi qonuniga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish haqida"gi Qonuni. 17.08.2020-yildagi O'RQ-633-son. // <https://lex.uz/docs/4953314>.
 11. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 24-maydagi "Bandlik sohasida davlat siyosatini yanada takomillashtirish va mehnat organlari faoliyati samaradorligini tubdan oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 5052-sonli Farmoni // <https://lex.uz/docs/3211749>.
 12. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-martdagi "Vaqtinchalik mehnat faoliyatini olib borish uchun respublika hududidan transport orqali chet elga jo'nab ketish vaqtida O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining xavfsizligini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida" 3584-son Qarori. <https://lex.uz/docs/-3578933>.
 13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ijtimoiy reabilitatsiya qilish va moslashtirish, shuningdek, oilaviy-maishiy zo'rlik ishlatishning oldini olish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3827 son Qarori. 02.07.2018-yil // <https://lex.uz/docs/3804821>.
 14. Mehnat migratsiyasi tizimidagi vazifalarning amaliy yechimi // Xalq so'zi. 2018-yil 7-iyul.
 15. Kucharov Sh. Tashqi migratsiya – bugun va erta: tahlil va munosabat // <https://review.uz/oz/post/povshaya-konkurentosposobnost-nashix-grajdan>.
 16. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston fuqarolarini xorijda uyushgan holda ishga joylashtirish tizimini yanada takomillashtirish va tubdan qayta ko'rib chiqish chora-tadbirlari to'g'risida" qarori <https://lex.uz/uz/docs/-3903307>.
 17. Toshkent shahar xotin-qizlar qo'mitasining VI hisobot saylov konferensiyasidagi ma'ruza. – Toshkent, 2018. – B. 30.
 18. O'zbekiston Respublikasining 2018-yil 16-oktyabr O'RQ-501-son "Xususiy bandlik agentliklari to'g'risida"gi Qonuni // <https://lex.uz/docs/3992869>.
 19. "Xalqaro migratsiya tashkiloti Konstitutsiyasini ratifikatsiya qilish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni // Xalq so'zi. 2018-yil, 27-dekabr.
 20. O'zbekiston Respublikasining Prezidentining 2019-yil 20-avgustdagi "Xorijda vaqtinchalik mehnat faoliyatini amalga oshirayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolari va ularning oila a'zolarini himoya qilish kafolatlarini yanada kuchaytirish choralari to'g'risida"gi PF-5785-sonli Farmoni // <https://lex.uz/docs/4482648>.
 21. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 23-avgustdagi "Xorijda vaqtinchalik mehnat faoliyatini amalga oshirayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining huquqlari va qonuniy manfaatlarini himoya qilishga doir qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi 713-son qarori // <https://lex.uz/docs/4486611>.
 22. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 15-sentyabrdagi "Xavfsiz, tartibli va qonuniy mehnat migratsiyasi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4829-son Qarori // <https://lex.uz/docs/4997972>.
 23. Ishanxodjayev S. O'zbekistonda mehnat migratsiyasiga oid mexanizmlarni takomillashtirishga oid ayrim masalalar // Yurist Axborotnomasi. – Toshkent. 2021. – № 3 son, 1 jild. – B. 61.
 24. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 5-mart "Xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash va jamiyat hayotidagi faol ishtirokini ta'minlash tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-5020-son Qarori. // <https://lex.uz/docs/5320582>.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 5/9 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).